

«__» _____ 2020 р.

План – конспект
на проведення заняття з **тактичної підготовки** з особовим складом
навчальної пожежно – рятувальної частини

Тема №12: Порядок проведення нетехнічного та технічного обстеження територій на наявність вибухонебезпечних предметів, маркування небезпечних ділянок, їх очищення (розмінування) та контролю якості. Заходи безпеки під час проведення робіт з розмінування місцевості.

Навчальна мета: Ознайомити особовий склад з даною темою

Час: 1 година

Місце проведення: навчальний клас НПРЧ

Навчально-матеріальне забезпечення: конспект лекції, класна дошка, крейда.

Нормативно-правові акти та література:

1. Кодекс цивільного захисту України
2. Наказ МВС України від 26.04.2018 № 340 " Статут дій у надзвичайних ситуаціях органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту та Статуту дій органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту під час гасіння пожеж".
3. Наказ МНС № 312 від 07.05.2007 «Правила безпеки праці в органах і підрозділах МНС України».

Порядок проведення заняття:

1. Організаційні заходи – 5 хв.:
перевірка присутніх; оголошення теми і мети заняття.
2. Контроль знань – 5 хв.:
перевірка засвоєння раніше пройденого матеріалу.
3. Викладення матеріалу теми – 25 хв.
Питання, які вивчатимуться:
 1. Планування проведення нетехнічного обстеження.
 2. Організація проведення нетехнічного обстеження.
 3. Проведення нетехнічного обстеження.
 4. Мета, основні завдання та методи проведення технічного обстеження.
 5. Організація та планування проведення технічного обстеження.
 6. Проведення технічного обстеження.
 7. Безпека праці під час виконання задач з очистки місцевості від вибухових речовин, матеріалів, боєприпасів.

Питання та їх короткий зміст	Методичні вказівки
<p align="center">Організація та проведення нетехнічного обстеження</p> <p>1. Планування проведення нетехнічного обстеження</p> <p>1. Планування проведення нетехнічного обстеження здійснюється для:</p> <ul style="list-style-type: none"> забезпечення реалізації вимог діючих державних, місцевих та інших програм, якими передбачено проведення завдань та заходів з гуманітарного розмінування або очищення від ВВП; підготовки вихідних даних для розробки державних, місцевих та інших програм, якими передбачено проведення завдань та заходів з гуманітарного розмінування або очищення від ВВП; визначення імовірно небезпечних (підтверджено небезпечні) територій для подальшого планування та здійснення заходів щодо розблокування територій "ленд-реліз"; визначення обсягів проведення та матеріально-технічного забезпечення робіт з гуманітарного розмінування або очищення територій від ВВП; виконання інших завдань та заходів, які пов'язані або містять у собі проведення гуманітарного розмінування територій (ділянок місцевості) або їх очищення від ВВП. <p>2. Планування проведення нетехнічного обстеження здійснюється щороку та відображається окремим розділом "Проведення нетехнічного обстеження" у річних планах виконання завдань з розвідки і розмінування місцевості регіону.</p> <p>3. У розділі "Проведення нетехнічного обстеження" повинно відображатися:</p> <ul style="list-style-type: none"> у текстовому форматі - коротка характеристика територій, які підлягають нетехнічному обстеженню, та їх адміністративно-територіальна належність. <p>За наявності також може відображатися коротка загальна історична довідка (інформація) щодо ведення на цій території бойових дій, військової діяльності або інших чинників, що могли призвести до забруднення ВВП, а також інша інформація, необхідна для проведення нетехнічного обстеження;</p> <ul style="list-style-type: none"> у табличній формі: <ul style="list-style-type: none"> площа територій, які підлягають нетехнічному обстеженню (у гектарах); кількість та найменування населених пунктів, потенційно небезпечних об'єктів та важливих об'єктів критичної інфраструктури і їх адміністративно-територіальна належність та розташування; методи проведення нетехнічного обстеження; розрахунок сил та засобів або відповідальних посадових осіб, які залучатимуться до проведення нетехнічного обстеження (залежно від методів проведення нетехнічного обстеження); 	<p>Під запис</p>

реальних термінів проведення нетехнічного обстеження.

2. Організація проведення нетехнічного обстеження.

1. Організація проведення нетехнічного обстеження покладається:

у межах регіону - на керівників головних управлінь (управлінь) ДСНС України в областях та місті Київ (далі – територіальні органи управління) та його заступника, до функцій і завдань якого належить організація робіт з гуманітарного розмінування;

у межах адміністративно-територіальної одиниці регіону - на керівника районного (міського) відділу (управління) територіального органу управління.

2. У разі відсутності у підпорядкуванні територіального органу управління піротехнічного підрозділу, або якщо територія регіону поділена на декілька зон відповідальності, - територіальним органом управління організовується взаємодія з відповідними формуваннями центрального підпорядкування ДСНС щодо проведення нетехнічного обстеження у межах визначених зон відповідальності.

3. Організація та безпосереднє проведення нетехнічного обстеження оформлюється відповідними наказами (розпорядчими документами), у яких відображаються наступні заходи):

територія, яка підлягає нетехнічному обстеженню;

терміни проведення нетехнічного обстеження;

метод проведення нетехнічного обстеження;

безпосередній виконавець (виконавці) нетехнічного обстеження методом аналітичного дослідження або поіменний склад розрахунку нетехнічного обстеження методом практичного дослідження;

порядок забезпечення проведення нетехнічного обстеження;

організація взаємодії під час проведення нетехнічного обстеження;

інші заходи, спрямовані на організацію і забезпечення якісного та своєчасного проведення нетехнічного обстеження.

У разі відсутності у підпорядкуванні територіального органу управління піротехнічного підрозділу, з якого формується основна частина розрахунку нетехнічного обстеження методом практичного дослідження, організація та безпосереднє проведення нетехнічного обстеження оформлюється відповідним наказом (розпорядчим документом) територіального органу управління та формуванням центрального підпорядкування ДСНС, до зони відповідальності якого належить територія відповідного регіону.

4. З метою забезпечення проведення нетехнічного обстеження керівниками територіальних органів управління та формувань центрального підпорядкування ДСНС налагоджується взаємодія з місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого

самоврядування, територіальними органами міністерств та інших центральних органів виконавчої влади, органами військового управління, підрозділами і частинами Збройних Сил України та інших військових формувань, а також підприємствами, установами і організаціями незалежно від форм власності.

5. Питання, пов'язані із організацією та безпосереднім проведенням нетехнічного обстеження, повинні розглядатися на засіданнях регіональних і місцевих комісій з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій, у комплексі з іншими питаннями щодо організації та виконання завдань з розблокування територій "ленд-реліз" і гуманітарного розмінування територій регіону.

3. Проведення нетехнічного обстеження.

1. Проведення нетехнічного обстеження розпочинається зі збору непрямих та прямих ознак (доказів) щодо забруднення територій ВВП у межах населених пунктів, для вжиття у першочерговому порядку заходів щодо забезпечення безпеки місцевого населення та нормалізації його життєдіяльності.

Паралельно організовується збір інформації та даних про імовірно небезпечні території поза межами населених пунктів, зокрема:

місць масового відпочинку людей (у тому числі лісових насаджень та масивів, доступ до яких не обмежений);

охоронних зон ліній електропередач та зв'язку, транспортних мереж та комунікацій, трубопроводів різного призначення, мостів та шляхопроводів різного типу та призначення, автомобільних і залізничних доріг тощо;

ділянок земель сільськогосподарського та іншого призначення; акваторій водних об'єктів тощо.

2. Територія, що підлягає нетехнічному обстеженню, розподіляється на окремі сектори, залежно від:

адміністративно-територіального поділу (устрою) території;

цільового призначення території;

типу власності території;

наявності орієнтирів, розташованих на межах ділянки, яка підлягає нетехнічному обстеженню.

4. Мета, основні завдання та методи проведення технічного обстеження.

1. Метою технічного обстеження є визначення або підтвердження (уточнення) імовірно небезпечних (підтверджено небезпечних) територій шляхом обстеження таких територій, з використанням технічних та інших засобів (методів) з пошуку ВВП.

2. Основними завданнями технічного обстеження є підтвердження (уточнення) даних, отриманих за результатами нетехнічного обстеження, шляхом збору (підтвердження) прямих ознак (доказів) щодо наявності на території ВВП, визначення та

маркування меж імовірно небезпечних (підтверджено небезпечних) територій.

3. Технічне обстеження може проводитися для здійснення контролю якості робіт з гуманітарного розмінування, під час їх виконання

або після їх завершення для подальшої передачі очищеної території бенефіціарам.

4. Технічне обстеження зазвичай здійснюється після проведення нетехнічного обстеження і поділяється на:

цільове технічне обстеження;

систематичне (загальне) технічне обстеження.

5. Методами проведення технічного обстеження є:

ручний метод – отримання прямих ознак (доказів) забруднення територій ВВП за допомогою ручних приладів та засобів пошуку ВВП (металодетекторів, щупів тощо);

механічний метод – отримання прямих ознак (доказів) забруднення територій ВВП з використанням спеціальної техніки з розмінування або систем, скомбінованих з приладів з пошуку ВВП тощо;

кінологічний метод – отримання прямих ознак (доказів) забруднення територій ВВП за допомогою спеціально підготовлених мінно-пошукових собак.

5. Організація та планування проведення технічного обстеження

1. Організація проведення технічного обстеження

1.1. Загальна організація проведення технічного обстеження у межах регіону покладається на керівників головних управлінь (управлінь) ДСНС в областях та м. Києві (далі – територіальні органи управління) та їх заступників, до функцій і завдань яких належить організація робіт з гуманітарного розмінування.

1.2. Безпосередня організація проведення технічного обстеження у межах визначених зон відповідальності покладається на керівників формувань цивільного захисту, у складі або підпорядкуванні яких є піротехнічні підрозділи.

У разі відсутності у підпорядкуванні територіального органу управління піротехнічного підрозділу, або якщо територія регіону поділена на декілька зон відповідальності, – територіальним органом управління організовується взаємодія з відповідним формуванням центрального підпорядкування ДСНС щодо організації та проведення технічного обстеження у межах визначених зон відповідальності.

1.3. Для забезпечення проведення технічного обстеження начальниками територіальних органів управління та підпорядкованих їм підрозділів налагоджується взаємодія з місцевими органами виконавчої влади, територіальними органами міністерств та інших центральних органів виконавчої влади, органами військового управління, іншими підприємствами, установами і організаціями.

1.4. Питання, пов'язані із організацією та безпосереднім проведенням технічного обстеження, повинні розглядатися на засіданнях регіональних та місцевих комісій з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій, у комплексі з іншими питаннями щодо організації та виконання завдань з розблокування територій "ленд-реліз" і гуманітарного розмінування територій.

2. Планування проведення технічного обстеження

2.1. Планування проведення технічного обстеження здійснюється для:

забезпечення реалізації державних, місцевих та інших програм, якими передбачено проведення заходів з гуманітарного розмінування або очищення від ВВП;

уточнення вихідних даних для розробки державних, місцевих та інших програм, якими передбачено проведення завдань та заходів з гуманітарного розмінування або здійснення очищення від ВВП;

визначення (підтвердження або уточнення) імовірно небезпечних (підтверджено небезпечних) територій та їх меж для подальшого здійснення заходів щодо їх гуманітарного розмінування або очищення від ВВП;

визначення обсягів проведення та матеріально-технічного забезпечення робіт з гуманітарного розмінування або очищення територій від ВВП;

виконання інших завдань та заходів, пов'язаних з проведенням гуманітарного розмінування територій (ділянок місцевості) або їх очищення від ВВП.

2.3. Планування проведення технічного обстеження здійснюється щороку та відображається окремим розділом "Проведення технічного обстеження" у річних планах виконання завдань з розвідки і розмінування місцевості регіону.

2.4. У розділі "Проведення технічного обстеження" повинно відображатися:

у текстовому форматі – коротка характеристика територій, які підлягають технічному обстеженню, їх адміністративно-територіальна належність, форма власності та основні відомості про бенефіціарів, у власності або оренді яких перебуває територія.

За наявності також може відображатися коротка загальна історична довідка (інформація) щодо ведення на цій території бойових дій, військової діяльності або інших чинників, що могли призвести до забруднення ВВП, а також інша інформація, необхідна для проведення технічного обстеження;

6. Проведення технічного обстеження.

Організаційні заходи щодо проведення технічного обстеження

1.1. Безпосереднє проведення технічного обстеження здійснюється штатним відділенням піротехнічних робіт (розмінування).

У окремих випадках може призначатися розрахунок

технічного обстеження чисельністю не менш 3 осіб, який створюється з числа особового складу штатного відділення піротехнічних робіт (розмінування). У разі створення розрахунку технічного обстеження його начальником визначається начальник штатного відділення піротехнічних робіт (розмінування), з якого утворюється зазначений розрахунок.

1.2. Залежно від обсягів та строків проведення технічного обстеження може створюватися група технічного обстеження, у складі не менш 2-х відділень піротехнічних робіт. У цьому випадку начальником групи технічного обстеження призначається один із начальників штатного відділення піротехнічних робіт, або начальник штатного піротехнічного підрозділу (групи), від якого визначені відділення піротехнічних робіт для проведення технічного обстеження.

1.3. Для забезпечення координації та взаємодії з місцевими органами влади на період проведення технічного обстеження до складу відділення (групи, розрахунку) включається представник районного (міського) відділу (управління) територіального органу управління, до функцій та обов'язків якого належить здійснення ідентифікації ВВП.

1.4. Начальник відділення (групи, розрахунку) забезпечується картами або схемами, на яких позначені території, які підлягають технічному обстеженню, їх коротка характеристика та відомості щодо імовірності забруднення ВВП, отриманих за результатами проведення нетехнічного обстеження.

1.5. При постановці начальнику відділення (групи, розрахунку) завдань на проведення технічного обстеження території зазначається:

район виконання завдань, територія, яка підлягає технічному обстеженню, її коротка характеристика та особливості;

вид та метод проведення технічного обстеження;

заходи безпеки під час проведення технічного обстеження;

порядок тимчасового зберігання виявлених ВВП, їх транспортування до місць знешкодження (знищення), знешкодження (знищення) у визначених місцях;

організація управління та зв'язку під час проведення технічного обстеження;

організація і порядок матеріально-технічного та медичного забезпечення;

організація і порядок взаємодії із місцевими органами влади та органами місцевого самоврядування, територіальними підрозділами інших центральних органів виконавчої влади та органами військового управління (за необхідності);

порядок оформлення та надання звітної документації і донесень щодо ходу проведення технічного обстеження та його

результатів;

інші питання та заходи, залежно від умов виконання завдань, їх обсягів та строків проведення.

1.6. Начальник відділення (групи, розрахунку) безпосередньо у районі виконання завдань перед початком проведення технічного обстеження визначеної території:

1) проводить інструктаж особового складу щодо заходів безпеки;

2) доводить до особового складу завдання, організацію, порядок та особливості проведення технічного обстеження визначеної території, а саме:

межі та основні характеристики території, яка підлягає технічному обстеженню, а також відомості щодо імовірності забруднення ВВП, отримані за результатами нетехнічного обстеження;

вид та метод проведення технічного обстеження;

вихідне положення (базова лінія) кожного піротехніка (сапера), його напрямок руху, маркування визначеної ділянки, основної і допоміжної смуг технічного обстеження та місць виявлення ВВП;

місця (майданчики) розташування особового складу, зберігання техніки, приладів та обладнання для проведення технічного обстеження, збору виявлених ВВП;

організація управління та зв'язку під час проведення особовим складом групи (відділення, розрахунку) технічного обстеження території;

організація медичної допомоги у районі виконання завдань, взаємодії з найближчими медичними закладами та шляхи транспортування до цих закладів постраждалих;

порядок вилучення, тимчасового зберігання виявлених ВВП, їх транспортування до місць знешкодження (знищення), безпосереднього знешкодження (знищення) у визначених місцях.

Вилучення, тимчасове зберігання, транспортування та знешкодження (знищення) виявлених під час проведення технічного обстеження ВВП визначаються окремими СОП (порядками з виконання (проведення) органами та підрозділами ЦЗ таких робіт);

3) визначає завдання та порядок дій щодо проведення технічного обстеження, безпосередню ділянку та смугу технічного обстеження окремо кожному піротехніку (саперу) відділення (групи, розрахунку).

1.7. У разі проведення технічного обстеження сформованою групою технічного обстеження завдання та заходи, визначені пунктом 1.6 пункту 1 глави 1 розділу СОП, проводяться із начальниками відділень (розрахунків), що увійшли до складу цієї групи. У свою чергу начальники відділень (розрахунків) проводять завдання та заходи, визначені пунктом 1.6 пункту 1 глави 1 розділу

IV цього СОП, із підпорядкованим особовим складом відділення (розрахунку).

1.8. У разі проведення технічного обстеження території у строк понад одну добу, виконання начальником відділення (групи, розрахунку) положень підпунктів 1-3 пункту 6 глави 1 розділу IV цього СОП здійснюється щоденно, безпосередньо у районі проведення технічного обстеження, перед його початком.

1.9. Під час проведення технічного обстеження начальник відділення (групи, розрахунку) стежить за виконанням піротехніками (саперами) встановленого порядку виконання робіт, їх якістю та дотриманням заходів безпеки.

1.10. У разі виявлення під час проведення технічного обстеження ВВП піротехнік (сапер) позначає їх червоним прапорцем (віхою з червоним маркуванням) та негайно доповідає начальнику відділення (групи, розрахунку).

1.11. При проведенні технічного обстеження на секторі території, що обстежується, визначається "Стартова точка (СТ)" та її координати, яка є початком встановлення межі цього сектора.

У подальшому, по периметру межі сектора території, що обстежується, визначаються за часовою стрілкою "Точки повороту (ТП)".

Кожній "Точці повороту (ТП)" присвоюється порядковий номер (наприклад ТП1, ТП2 тощо), визначаються їх координати та вимірюється відстань від Стартової точки" до "Точки повороту (ТП1)",

від "Точки повороту (ТП1)" до "Точки повороту (ТП2)" і так далі. Останнім вимірюванням повинно бути визначення відстані від останньої

"Точки повороту (ТП_)" до "Стартової точки".

7. Безпека праці під час виконання задач з очистки місцевості від вибухових речовин, матеріалів, боєприпасів.

Безпеку праці під час виконання задач з очистки місцевості від вибухонебезпечних предметів визначає Інструкція по очищенню місцевості від вибухонебезпечних предметів, введена в дію наказом Головнокомандуючим Сухопутними військами 1974 року №55.

Під час виконання задач очистки місцевості категорично забороняється:

- допускати скупчення особового складу під час виконання задач, відстань між ними повинна запобігати можливості групового підриву людей;

- піднімати, здвигати з місця, кидати та розбирати любі вибухонебезпечні предмети;

- знімати маскувальний шар ґрунту із знайдених мін, виймати міни з ґрунту та знешкоджувати їх шляхом видалення вибухового пристрою;

- знешкоджувати артилерійські снаряди, мінометні міни, гранати, авіабомби та інші вибухонебезпечні пристрої без

спеціального на це дозволу;

- розпалювати вогнища на місцевості без попередньої перевірки її щупом та міношукачем;

- підпалювати вибухові речовини в снарядах та мінах, що не повністю розірвалися;

- використовувати вибухові речовини та засоби підривання для вибуху не за призначенням (глушити рибу тощо);

- віддалятися без дозволу командира з розташування частини, підрозділу та відвідувати місцевість, яка підлягає розвідці та очистці від вибухонебезпечних предметів;

- розташовувати людей для відпочинку поблизу складу вибухових речовин;

- приносити до місць знаходження особового складу любі вибухонебезпечні предмети;

- курити під час розвідки місцевості, пошуку та знищення вибухонебезпечних предметів;

- працювати з вибуховими речовинами, засобами підривання на складах вибухових речовин, в житлових приміщеннях та інших місцях, не призначених для цієї мети.

Особовий склад при виконанні задач з пошуку та знищенню вибухонебезпечних предметів зобов'язаний:

- суворо дотримуватись встановленого порядку пошуку та знищення вибухонебезпечних предметів та мір застереження;

- уважно та акуратно виконувати прийоми та способи виконання задач; ясно позначати границі пророблених проходів та ділянок місцевості, на яких здійснюється пошук та знищення вибухонебезпечних предметів;

- знати причини можливих підривів під час знаходження на території колишніх бойових дій і під час пошуку та знищення вибухонебезпечних предметів, а також приймати міри до недопущення підривів.

Регулювати рух в районах пошуку та знищення вибухонебезпечних предметів, а при необхідності – припинити його, виставивши оточення і закривши всі шляхи, які ведуть в ці райони.

Перед виходом на виконання задач обов'язково перевіряються знання особовим складом способів і прийомів пошуку та знищення вибухонебезпечних предметів, правил поведінки та мір застереження.

Знищення знайдених вибухонебезпечних предметів виконувати тільки у встановлений наказом час, суворо дотримуючись порядку та мір застереження, встановлені Інструкцією по очищенню місцевості від вибухонебезпечних предметів та Настановою для інженерних військ "Підривні роботи", видання 1969 р.

При наданні медичної допомоги постраждалому від підриву

<p>рухатись тільки по проходах або заздалегідь очищеній від вибухонебезпечних предметів місцевості. Прохід для виносу постраждалого додатково перевіряється міношукачем і щупом, для чого командиром відділення виділяються солдати. Перша допомога постраждалому надається на проході.</p> <p>У випадку підриву когось, найближчий до нього невідкладно зупиняє пошук та дотримуючись мір застереження, підходить до потерпілого та надає йому можливу допомогу. Інші з особового складу, які знаходяться в районі місця пригоди, не залишають своїх місць, чекають вказівок свого командира.</p> <p>Кожний випадок підриву ретельно аналізувати та негайно приймати міри щодо усунення причин, які викликали надзвичайну подію. Обставини і причини підривів доводити до кожного з особового складу і обговорювати на нарадах офіцерського складу.</p> <p>Для забезпечення безпеки місцевого населення широко оповіщати його через місцеві органи влади, друк, радіо, телебачення про небезпеку відвідування ділянок місцевості, засмічених вибухонебезпечними предметами. В районі проведення очистки місцевості проводити роз'яснювальну роботу серед населення о мірах безпеки при знаходженні вибухонебезпечних предметів та при необхідності негайного оповіщення про це органам міліції або районний військовий комісаріат.</p>	
---	--

4. Закріплення вивченого матеріалу - ___5__ хв.

Питання для закріплення:

1. Організація проведення технічного обстеження.
2. Організаційні заходи щодо проведення технічного обстеження.

5. Підбиття підсумків - _5_ хв.:

- вказати на питання, які вимагають підвищеної уваги;
- оголосити оцінки;
- відповіді на запитання.

Методичну розробку склав:

Викладач-методист –
начальник караулу НІРЧ

Денис МИХАЙЛОВ

Викладач-методист –
начальник караулу НІРЧ

Вадим ВЕРЖАК

Викладач-методист –
начальник караулу НІРЧ

Олександр ТОНКИХ

Викладач-методист –
начальник караулу НІРЧ

Микола ЗОЛОЧЕВСЬКИЙ